

sv. Miklavža na Mačah

Srednjeveška upodobitev, ki jo je t. i. Maški mojster naslikal leta 1467, velja za najstarejšo ohranjeno in verjetno tudi najlepšo poslikavo tega prizora na Slovenskem. Po legendi je bila sv. Uršula hči bretonskega kralja, zato so jo upodabljali s krono in v kraljevskem plašču, obrobljenem s hermelinjim krznom. Za njeno roko je v imenu sina Konona zaprosil poganski kralj Anglije. Uršula je na snubitev pristala, a pod pogoji, za katere je bila prepričana, da jih kraljeviču ne bo uspelo izpolniti: želela je, da se da njen zaročenec krstiti, jo spremlja na romanju v Rim in ji da na pot deset spremljevalk devic, od katerih mora imeti vsaka s seboj še tisoč služabnic, prav tako devic. Snubcu je uspelo izpolniti vse pogoje in v Rimu je Konona krstil sam papež ter mu dal novo ime Eterij.

Freska v Mačah prikazuje je romarje, ki se po Renu s spremstvom že vračajo v rodno Bretanjo, saj sta na ladji upodobljena tudi papež in kardinal. Ko so se zasidrali v pristanišču v Kölnu - prepoznamo ga po upodobitvi mestnih vrat desno zgoraj -, so z mestne strani nadnje prihrumeli Huni; ker je Uršula zavrnila zahtevo hunskega poglavarja po poroki z njim, so njo in družice z meči in puščicami brez usmiljenja pobili. Freska je nastala v času, ko so bili v naših krajih pogosti turški vpadi. Tudi maška cerkev je bila obdana z visokim taborskim obzidjem in je okoliškim prebivalcem služila kot zatočišče pred turško nevarnostjo. Ta se v likovni umetnosti odraža v natančnih upodobitvah orožja, oblačil, utrdbenih arhitektur in orientalizmih, opaznih tudi na tej freski.

Vedno znova me nagovarja, da so bile včasih podobe polne simbolnih pomenov, ki so bili ljudem razumljivi na prvi pogled. Brez velikih besed - zadoščal je bežen pogled na upodobljeno svetnico - so jih spomnile, da je Jezus tisti, ki je mir, ki prinaša mir, kot je umetnik tako prepričljivo upodobil v globoki osebni molitvi svetnico in njene tovarišice v trenutku pred smrtjo. Smrtonosna puščica se je sveti Uršuli že zadrla v grlo: simbolno je izgubila moč govora, vendar z zgledom in molitvijo še naprej pričuje tovarišicam in tudi nas nagovarja, naj ohranimo zaupanje v Boga in vero v posmrtno življenje.

Sveta Uršula je oblečena v modro spodnje oblačilo, čezzenj ima ogrnjen rdeč plašč. V ikonografiji je modra kraljevska barva: v naravi jo je bilo izredno težko najti in iz nje pridobiti barvni pigment, zato je bila zelo dragocena. Rdeča barva pa je v simbologiji barva krvi, mučeništva: sveta Uršula si je čez kraljevsko naravo oblekla plašč mučeništva.

Papež, svetnica in nekatere služabnice imajo roke sklenjene

MAŠKI MOJSTER: LEGENDA O SV. URŠULI, 1467, MAČE / K. R.

v prosilni molitvi, kardinal in ena od služabnic pa dvignjene na način slavlne molitve oranta, kar nas spomni, da je molitev Božji dar vsakemu od nas in da v odnos ter pogovor z Bogom vsak stopa na osebni način.

S simbolnega vidika je zanimiva tudi množina rib v reki, ki so naslikane povsem shematično. Riba je bila simbol prvih kristjanov, ker je grška beseda za ribo, *ichthys*, akrostih za izpoved vere, da je Jezus Kristus, Božji Sin, Odrešenik (*Iēsous Christos, Theou Hyios, Sōtēr*). Pogled na

ribe je vernike spomnil na prve krščanske mučence in na to, da smo kristjani povezani v istem Svetem Duhu, da smo eno v občestvu s Kristusom - da bomo skupaj z Njim trpeli in bili deležni tudi večnega vstajenja.

KATARINA RAVNIKAR

VABLJENI, da ob godu sv. Uršule poromate v katero od njej posvečenih cerkev, npr. na Uršljo goro, ki je na 1699 metrih nadmorske višine najvišje ležeča cerkev v Sloveniji.